Test Booklet Code & Serial No.
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

D

Paper-II
EDUCATION

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) .....

   (Name) .....

2. (Signature) .....

   (Name) .....

Seat No. | | | | | | |

(In figures as in Admit Card)

Seat No. .....

(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | |

(To be filled by the Candidate)

JUN - 70220

Time Allowed : 2 Hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **40**

Number of Questions in this Booklet : **100**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.

   (A) (B) ● (D)

5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
12. There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
   (*ii*) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

   (A) (B) ● (D)

5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
11. कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
12. चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

Education
Paper II
शिक्षणशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes] **[Maximum Marks : 200**

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. In Flander's observation matrix if we see too many number of tally's in diagonal cells, then teacher does not ..... .
   (A) Make variation in teaching
   (B) Encourage students
   (C) Control the class
   (D) Evaluate
2. Content analysis is part of ..... analysis.
   (A) Androgogical
   (B) Pedagogical
   (C) Hutogogical
   (D) Anthropological
3. Which of the following is the *correct* step sequence in the syntax of Hunt's reflective model of teaching ?
   (*i*) creating a problematic situation
   (*ii*) formulation of hypothesis
   (*iii*) testing of hypothesis
   (*iv*) verification of hypothesis
   (*v*) collection of data
   Codes :
   (A) (*i*) (*ii*) (*iii*) (*iv*) (*v*)
   (B) (*i*) (*ii*) (*iv*) (*v*) (*iii*)
   (C) (*i*) (*ii*) (*v*) (*iii*) (*iv*)
   (D) (*i*) (*iii*) (*iv*) (*v*) (*ii*)

1. फ्लँडर्सच्या निरीक्षण आव्युहसारणीमध्ये जर कर्णावरील चौकटीतील खुणांची संख्या खूपच जास्त असेल तर शिक्षक ..... .
   (A) अध्यापनात विविधता आणत नाही
   (B) विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देत नाही
   (C) वर्गनियंत्रण करीत नाही
   (D) मूल्यमापन करीत नाही
2. पाठ्यांश पृथक्करण हा ..... विश्लेषणाचा एक भाग आहे.
   (A) प्रौढ अध्यापनशास्त्रीय
   (B) अध्यापनशास्त्रीय
   (C) स्वयंनिर्धारित अध्ययनशास्त्रीय
   (D) मानववंशशास्त्रीय
3. हंट यांच्या विमर्षी प्रतिमानाच्या संरचनेतील पाय-यांचा अचूक क्रम खालीलपैकी कोणता ?
   (*i*) समस्यापूर्ण परिस्थितीची (वातावरणाची) निर्मिती
   (*ii*) परिकल्पनेची निश्चिती
   (*iii*) परिकल्पनेचे परीक्षण
   (*iv*) परिकल्पनेची पडताळणी
   (*v*) माहितीचे संकलन
   संकेतांक :
   (A) (*i*) (*ii*) (*iii*) (*iv*) (*v*)
   (B) (*i*) (*ii*) (*iv*) (*v*) (*iii*)
   (C) (*i*) (*ii*) (*v*) (*iii*) (*iv*)
   (D) (*i*) (*iii*) (*iv*) (*v*) (*ii*)

4. Focus of portfolio is not on ..... .

(A) Process

(B) Product

(C) Growth

(D) Curriculum

5. Focus of performance assessment is on ..... .

(A) Standard, knowledge and application

(B) Curriculum, standards and transfer

(C) Standards, application and transfer

(D) Knowledge, skills and transfer

6. Formative assessment is ..... .

(A) Assessment for learning

(B) Assessment of learning

(C) Assessment for placement

(D) Assessment of year-end achievement

4. पोर्टफोलिओचे लक्ष्य ..... नसते.

(A) प्रक्रियेवर

(B) निष्पत्तीवर

(C) वाढीवर

(D) अभ्यासक्रमावर

5. कार्यमान मूल्यांकनाची ..... ही लक्ष्ये आहेत.

(A) प्रमाणके, ज्ञान आणि उपयोजन

(B) अभ्यासक्रम, प्रमाणके आणि संक्रमण

(C) प्रमाणके, उपयोजन आणि संक्रमण

(D) ज्ञान, कौशल्ये आणि संक्रमण

6. आकारिक मूल्यांकन म्हणजे ..... होय.

(A) अध्ययनासाठी मूल्यांकन

(B) अध्ययनाचे मूल्यांकन

(C) स्थाननिश्चितीसाठीचे मूल्यांकन

(D) वर्ष अखेरीच्या संपादनाचे मूल्यांकन

7. The awareness of one's own cognition and particular cognitive knowledge processes refers to ..... knowledge.

(A) Procedural

(B) Factual

(C) Metacognitive

(D) Conceptual

8. The observation schedule of classroom interaction does not include ..... .

(A) Silence

(B) Teacher-talk

(C) Blackboard writing

(D) Pupil-talk

9. Ability of solving real life related problems by reasoning, logic and imagination in students has been developed through ..... level of teaching.

(A) Understanding

(B) Memory

(C) Reflective

(D) Information

7. एखाद्या व्यक्तीमधील स्वयंबोध आणि विशिष्ट ज्ञानात्मक प्रक्रिया यांची जाणीव म्हणजे ..... ज्ञान होय.

(A) प्रक्रियात्मक

(B) तथ्यात्मक

(C) पराबोधात्मक (Metacognitive)

(D) संबोधात्मक

8. वर्ग आंतरक्रियांच्या निरीक्षण सूचीमध्ये .....चा समावेश नसतो.

(A) शांतता

(B) शिक्षकाचे बोलणे

(C) फलकलेखन

(D) विद्याथ्यांचे बोलणे

9. विद्याथ्यांमध्ये वास्तव जीवनाशी निगडित समस्या, कारणमीमांसा, तर्क व कल्पनाशक्ती यांचा वापर करून सोडविण्याची क्षमता अध्यापनाच्या ..... पातळीतून विकसित होते.

(A) आकलन

(B) स्मरण

(C) विमर्षी

(D) माहिती

10. ..... is not the example of summative assessment.

(A) Unit test

(B) Semester exam

(C) Annual exam

(D) Classroom quiz

11. The credit for developing the branching programme of programme learning goes to ..... .

(A) N.A. Crowder

(B) B.F. Skinner

(C) Ivan Pavlov

(D) Jean Piaget

12. Skinner was used operant conditioning resources and develops programme learning method. In programme learning he cannot use ..... concept directly.

(A) Shaping the behaviour

(B) Extinction

(C) Fading

(D) Rotation

10. ..... हे साकारिक मूल्यांकनाचे उदाहरण नाही.

(A) घटक चाचणी

(B) सत्रांत परीक्षा

(C) वार्षिक परीक्षा

(D) वर्गातील प्रश्नमंजुषा

11. अभिक्रमित अध्ययनाच्या शाखीय कार्यक्रमाच्या विकसनाचे श्रेय हे ..... यांना जाते.

(A) एन.ए. क्राऊडर

(B) बी.एफ. स्किनर

(C) इव्हान पॉव्हलॉव्ह

(D) जिन पियाजे

12. स्किनरने साधक अभिसंधान संसाधनाचा उपयोग करून अभिक्रमित अध्ययनपद्धती विकसित केली. या अभिक्रमित अध्ययनात त्याने प्रत्यक्षपणे ..... संकल्पनांचा वापर केला नाही.

(A) वर्तनाकार

(B) निष्कासन

(C) निस्तेज करणे

(D) आवर्तन

13. According to teaching technology, use of ..... enhances the output of the teacher and the learner.

(A) Achievement motivation technique

(B) Evaluating technique

(C) Interaction technique

(D) Interest technique

14. The expert person of Chemistry subject is included in making of computer assisted instruction in Chemistry, it means ..... technology of CAI used.

(A) Hardware

(B) Software

(C) Courseware

(D) Subject-ware

15. ..... is not an advantage of CAL.

(A) receives instruction at his own pace

(B) responds continuously

(C) receives rapid feedback

(D) cannot test their own learning

13. अध्यापन तंत्रज्ञानानुसार, ... चा वापर केल्याने शिक्षक व अध्ययनार्थ्यांची निष्पत्ती समृद्ध होते.

(A) संपादन प्रेरणा तंत्र

(B) मूल्यमापन तंत्र

(C) आंतरक्रिया तंत्र

(D) अभिरुची तंत्र

14. रसायनशास्त्र विषयाच्या तज्ञ व्यक्तीचा समावेश हा रसायनाशास्त्राच्या संगणक साहाय्यित अनुदेशन निर्मितीसाठी केल्यास, तो संगणक साहाय्यित अनुदेशनाच्या ..... तंत्रज्ञानाचा वापर आहे.

(A) हार्डवेअर

(B) सॉफ्टवेअर

(C) कोर्सवेअर

(D) सब्जेक्टवेअर

15. CAL चा ..... हा फायदा नाही.

(A) स्वत:च्या गतीनुसार अनुदेश प्राप्त होणे

(B) सातत्यपूर्ण प्रतिसाद

(C) जलद प्रत्याभरण प्राप्त होणे

(D) स्वत:च्या अध्ययनाची चाचणी घेवू न शकणे

16. In ....., attempts are made for making use of a combination of traditional and ICT enhanced e-learning practices.

(A) Support learning

(B) Blended learning

(C) Co-operative learning

(D) Computer assisted learning

17. E-inclusion is a social movement whose goal is to ..... modern information technology.

(A) Aware about

(B) Know

(C) The capability to use

(D) Classify

18. Massive open online courses are a recent and widely researched development in ..... .

(A) Teacher Education

(B) Distance Education

(C) Secondary Education

(D) Higher Education

16. पारंपारिक आणि ICT वर्धित ई-अध्ययन उपक्रमाचा एकत्रित वापर करण्यासाठी ..... मध्ये प्रयत्न केले जातात.

(A) आधार अध्ययना

(B) एकात्मिक अध्ययना

(C) सहकार्यात्मक अध्ययना

(D) संगणक साहाय्यित अध्ययना

17. ई-समावेशन ही सामाजिक चळवळ असून तिचे ध्येय हे आधुनिक माहिती तंत्रज्ञान ..... होय.

(A) बाबतची जाणीव असणे

(B) ज्ञात असणे

(C) वापरण्याची कार्यक्षमता असणे

(D) वर्गीकरण करणे

18. अलिकडील आणि व्यापकपणे संशोधनाने विकसित झालेला ..... मधील मॅसिव्ह ओपन ऑनलाईन कोर्स (MOOC) आहे.

(A) शिक्षक शिक्षण

(B) दूर शिक्षण

(C) माध्यमिक शिक्षण

(D) उच्च शिक्षण

19. Online surveys are usually created as.....forms with a database to store the answers.

(A) Web

(B) HTML

(C) FTP

(D) URL

20. ..... is not an advantage of online assessments.

(A) Anywhere

(B) All devices

(C) Reliable

(D) Any time

21. ..... is the characteristic of bureaucracy in Educational Administration.

(A) Co-curricular activities

(B) Fund raising

(C) Organization

(D) Division of labour

19. ऑनलाईन सर्व्हेक्षणे सामान्यत: उत्तर संग्रहित करण्यासाठी डेटाबेससह ..... फॉर्म म्हणून तयार केली जातात.

(A) वेब

(B) एच.टी.एम.एल.

(C) एफ.टी.पी.

(D) यू.आर.एल.

20. ऑनलाईन मूल्यनिर्धारणाचा ..... हा फायदा नाही.

(A) कुठेही

(B) सर्व साधन

(C) विश्वसनीय

(D) कधीही

21. खालीलपैकी ..... हे शैक्षणिक प्रशासनातील नोकरशाहीचे वैशिष्ट्य आहे.

(A) अभ्यासपूरक कार्यक्रम

(B) निधी उभारणी

(C) संघटन

(D) श्रम विभागणी

22. Full form of CPM in Educational Management is as follows :

(A) Critical path management

(B) Critical programme management

(C) Critical path method

(D) Critical programme method

23. In the acronym POSDCORB used in management field, R stands for ..... .

(A) Reacting

(B) Responding

(C) Representing

(D) Reporting

24. A style of leadership approach that focuses on supervision, organization and performance is ..... leadership.

(A) Autocratic

(B) Transactional

(C) Psychodynamic

(D) Participatory

22. शैक्षणिक व्यवस्थापनातील CPM चे पूर्ण रूप खालीलप्रमाणे आहे :

(A) क्रिटिकल पाथ मॅनेजमेंट

(B) क्रिटिकल प्रोग्राम मॅनेजमेंट

(C) क्रिटिकल पाथ मेथड

(D) क्रिटिकल प्रोग्राम मेथड

23. व्यवस्थापन क्षेत्रात वापरल्या जाणाऱ्या POSDCORB या संक्षेपातील R म्हणजे ..... होय.

(A) रिॲक्टिंग

(B) रिस्पॉन्डींग

(C) रिप्रेझेंटिंग

(D) रिपोर्टिंग

24. नेतृत्व दृष्टिकोनाची शैली, जी पर्यवेक्षण, संघटन व कामगिरी यावर केंद्रित होते, तिला ..... नेतृत्व म्हणतात.

(A) अधिकारवादी

(B) व्यावहारिक

(C) मनोगतिक

(D) सहभागी

25. The Managerial Grid model was developed by ..... .

(A) Hersey and Blanchard

(B) Fiedler

(C) R.R. Blake and J. Mouton

(D) Mckinsey

26. Total Quality Management describes a management approach to long term success through ..... .

(A) Customer needs

(B) Customer satisfaction

(C) Customer approach

(D) Customer demand

27. The 'System of Profound Knowledge' is the thought attributed to ..... .

(A) Walter A. Shewart

(B) C.K. Pralhad

(C) W. Edwards Deming

(D) Fiedler

25. व्यवस्थापकीय ग्रीड प्रतिमान हे ..... यांनी विकसित केले.

(A) हार्स व ब्लन्चर्ड

(B) फिडलर

(C) आर.आर. ब्लेक आणि जे. मॉटोन

(D) मिकिन्से

26. समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन हे दूरगामी यशासाठीचा व्यवस्थापकीय दृष्टिकोन ..... द्वारे स्पष्ट करते.

(A) ग्राहक गरजा

(B) ग्राहक समाधान

(C) ग्राहक दृष्टिकोन

(D) ग्राहक मागणी

27. 'गहन ज्ञानाची प्रणाली' या विचाराचे श्रेय ..... यांना जाते.

(A) वॉल्टर ए. शेव्हर्ट

(B) सी.के. प्रल्हाद

(C) डब्लू. एडवर्ड डेमिंग

(D) फिडलर

28. Cost of quality means ..... .

(A) cost of quality related efforts and deficiencies

(B) to quantity the workload

(C) the amount of money spent on productive work

(D) the amount of money spent on deficient work

29. Which of the following is *not* the part of Kurt Lewin's 'Three Step Model of Change' ?

(A) Identification of problem

(B) Unfreezing

(C) Refreezing

(D) Moving

30. The meaning of 'Poka Yoke' is ..... .

(A) Customer satisfaction

(B) Zero tolerance

(C) Money making

(D) Mistake proofing

28. गुणवत्तेची किंमत म्हणजे ..... .

(A) गुणवत्ता संबंधित प्रयत्न व कमतरता याची किंमत

(B) कार्यभाराची किंमत करणे

(C) उत्पादक कार्यावर खर्च केलेली रक्कम

(D) अपु-या कार्यावर खर्च केलेली रक्कम

29. खालीलपैकी कोणता कर्ट लेविनच्या 'त्रिस्तरीय परिवर्तन प्रतिमाना'चा भाग **नाही** ?

(A) समस्येची ओळख होणे

(B) बंधने शिथिल करणे

(C) बंधने पुनर्प्रस्थापित करणे

(D) गतिमान होणे

30. 'पोका-योके' याचा अर्थ ..... असा आहे.

(A) ग्राहक समाधान

(B) शून्य सहिष्णुता

(C) पैसे कमावणे

(D) चुकांच्या दुरुस्तीसाठी पाठपुरावा करणे

31. In ..... year central government started integrated scheme for orthopaedically handicapped students.

(A) 1976

(B) 1986

(C) 1994

(D) 1974

32. Problem in writing is a symptom of ..... .

(A) Physically handicapped

(B) Visual impairment

(C) Hearing impairment

(D) Learning disabled

33. A special education service model in which students receive all or most of their instruction or support from special education teachers and staff is ..... .

(A) Resource classroom

(B) Para-educator assisted classroom

(C) Self-contained classroom

(D) Occupational therapist assisted classroom

31. अपंगासाठी असलेली एकात्म शिक्षण योजना केंद्र सरकारने ..... साली सुरू केली.

(A) 1976

(B) 1986

(C) 1994

(D) 1974

32. लेखनामध्ये दोष असणे ..... लक्षण आहे.

(A) शारीरिक अकार्यक्षमतेचे

(B) दृष्टिदोषाचे

(C) कर्णदोषाचे

(D) अध्ययन अकार्यक्षमतेचे

33. ज्या विशेष शिक्षण सेवा प्रतिमानात विद्यार्थ्यांना अनुदेशन आणि मदत विशेष शिक्षण शिक्षकांद्वारे व सहकार्याद्वारे प्राप्त होते ते म्हणजे ..... होय.

(A) स्रोत वर्ग

(B) मदतीनीस साहिय्यत वर्ग

(C) स्वयंपूर्ण वर्ग

(D) व्यावसायिक चिकित्सा साहिय्यत वर्ग

34. No initiative towards inclusive education would be complete ..... for providing inputs on training, curriculum delivery assessments etc.

(A) Without the support of government

(B) Without the support of society

(C) Without the support of family

(D) Without collaborating with parents, special schools and without the external support of NGOs

35. Stanford-Binet scale measures the following attribute of an individual :

(A) Interest

(B) Aptitude

(C) Intelligence

(D) Creativity

34. सर्वसमावेशक शिक्षणात प्रशिक्षण, अभ्यासक्रम व मूल्यमापन आदिबाबत घेतलेला पुढाकार ..... पूर्ण होऊ शकत नाही.

(A) शासनाच्या मदतीशिवाय

(B) समाजाच्या मदतीशिवाय

(C) कुटुंबाच्या मदतीशिवाय

(D) पालक, विशेष शाळा आणि सेवाभावी संस्थाचा सहभाग व मदतीशिवाय

35. स्टेनफोर्ड-बिनेट मापिकाद्वारे एखाद्या व्यक्तीचे खालीलपैकी कोणत्या गुणाचे मापन केले जाते ?

(A) आवड

(B) अभिवृत्ती

(C) बुद्धिमत्ता

(D) सृजनशीलता

36. Delinquent children are ..... .

(A) Intellectually exceptional

(B) Socially exceptional

(C) Emotionally exceptional

(D) Physically exceptional

37. Special education is a branch of education that deals with ..... .

(A) Educating children in special schools

(B) To provide opportunity of special education to students

(C) Instructions designing for students with special needs

(D) Education for preparation of students for special jobs

36. बालगुन्हेगार बालके ..... असतात.

(A) बौद्धिक अपवादात्मक

(B) सामाजिक अपवादात्मक

(C) भावनिक अपवादात्मक

(D) शारीरिक अपवादात्मक

37. विशेष शिक्षण ही शिक्षणशास्त्राची एक शाखा आहे, जी ..... शी संबंधित आहे.

(A) विशेष शाळेत मुलांना शिक्षण देणे

(B) विद्यार्थ्यांना विशेष शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणे

(C) विशेष गरजा असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी अनुदेशन आखणी करणे

(D) विद्यार्थ्यांना विशेष व्यवसाय शिक्षणासाठी तयार करणे

38. Learning disability is mainly seen in the areas of ..... .

(A) Reading, computing and speaking

(B) Writing, speaking and reading

(C) Arithmetic, singing and writing

(D) Reading, writing and arithmetic

39. In a classroom a child is always restless and unstable so, he might be ..... .

(A) Inattentive

(B) Irresponsible

(C) Hyperactive

(D) Learning disabled

40. A child who reads few numbers wrongly has the learning disability of ..... .

(A) Dyslexia

(B) Dysgraphia

(C) Dyscalculia

(D) Cerebral palsy

38. अध्ययन अकार्यक्षमता मुख्यत: ..... या क्षेत्राशी संबंधित आहे.

(A) वाचन, गणन आणि बोलणे

(B) लेखन, बोलणे आणि वाचणे

(C) अंकगणित, गाणे आणि लेखन

(D) वाचन, लेखन आणि अंकगणित

39. वर्गात एक बालक नेहमीच अस्वस्थ आणि अस्थिर असतो तर तो कदाचित ..... असू शकेल.

(A) अनावधानी

(B) बेजबाबदार

(C) अतिचंचल

(D) अध्ययन अकार्यक्षम

40. एक विद्यार्थी काही अंक चुकीचे वाचतो तर त्याच्यात कोणत्या प्रकारची अध्ययन अकार्यक्षमता आहे ?

(A) डिसलेक्सिया

(B) डिसग्राफिया

(C) डिसकॅलक्युलिया

(D) सेरिब्रल पल्सी

41. Who is the author of the book "A Vindication of the Rights of Woman" ?

(A) John Locke

(B) Mary Wollstonecraft

(C) Nel Noddings

(D) Paulo Freire

42. What are the 'Triratnas' in Buddhism ?

(A) Vinaypitaka, Dhammapitaka, Suttapitaka

(B) Samyak, Yoga, Dhamma

(C) Buddha, Dhamma, Sangha

(D) Suktta, Samyaka, Sangha

41. ''ए विंडीकेशन ऑफ द राईट्स ऑफ वुमन'' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहे ?

(A) जॉन लॉक

(B) मेरी वॉलस्टोनक्राफ्ट

(C) नेल नॉडिंग्ज

(D) पावलो फ्रिअरी

42. बौद्ध तत्त्वज्ञानातील 'त्रिरत्न' कोणते ?

(A) विनयपिटक, धम्मपिटक, सुत्त-पिटक

(B) सम्यक, योगा, धम्म

(C) बुद्ध, धम्म, संघ

(D) सुक्त, सम्यक, संघ

43. Which of the following are social changes ?

(*i*) Changes in musical style

(*ii*) Change in rules of writing poetry and drama

(*iii*) The rise of organisational labour in the capitalistic society

(*iv*) Acceptance of gender equality

(A) (*i*), (*ii*), (*iii*)

(B) (*i*), (*iii*), (*iv*)

(C) (*iii*), (*iv*)

(D) (*i*), (*ii*)

44. According to ....., "Education is an activity which goes on in a society and its aims and methods depend on the nature of the society in which it takes place".

(A) Ross

(B) Ottaway

(C) Brown

(D) Harington

43. पुढीलपैकी कोणते सामाजिक बदल आहेत ?

(*i*) संगीत शैलीतील बदल

(*ii*) काव्य आणि नाट्य यांच्या लिखाणासंबंधी नियमातील बदल

(*iii*) भांडवलशाही समाजातील श्रमिक संघटनांचा उदय

(*iv*) लिंगसमानतेचा स्वीकार

(A) (*i*), (*ii*), (*iii*)

(B) (*i*), (*iii*), (*iv*)

(C) (*iii*), (*iv*)

(D) (*i*), (*ii*)

44. ..... च्या मतानुसार ''शिक्षण ही प्रक्रिया समाजात घडून येते तसेच ज्या समाजात ती घडून येते त्या समाजाच्या स्वरूपावर तिची ध्येये आणि पद्धती अवलंबून असतात.''

(A) रॉस

(B) ओटावे

(C) ब्राऊन

(D) हॅरिंगटन

45. The main founder of existentialism is ..... .

(A) William James

(B) John Ruskin

(C) Soren Kierkegaard

(D) John Dewey

46. According to ....., philosophy is a logical inquiry into the nature of reality.

(A) J. Krishnamurti

(B) S. Radhakrishnan

(C) Sri Aurobindo

(D) Mahatma Gandhi

47. The book 'Satyartha Prakash' was written by ..... .

(A) Mahatma Gandhi

(B) Sri Aurobindo

(C) Swami Dayanand

(D) Swami Vivekananda

45. अस्तित्ववादाचा मुख्य पुरस्कर्ता ..... हा आहे.

(A) विलीयम जेम्स

(B) जॉन रस्किन

(C) सोरेन किर्कगार्ड

(D) जॉन ड्युई

46. ..... मते तत्त्वज्ञान म्हणजे सत्याच्या स्वरूपाची तार्किक पृच्छा (inquiry) होय.

(A) जे. कृष्णमूर्ती

(B) एस. राधाकृष्णन

(C) श्री अरविंदो

(D) महात्मा गांधी

47. 'सत्यार्थ प्रकाश' हे पुस्तक ..... यांनी लिहिले आहे.

(A) महात्मा गांधी

(B) श्री अरविंदो

(C) स्वामी दयानंद

(D) स्वामी विवेकानंद

48. What is the meaning of Nirganth according to Jainism ?

(A) A person who performs upavas (fast) and Tapa (austerity)

(B) A person who is continuously reading grantha (scriptures)

(C) A person giving religious discourses

(D) A person free from worldly bonds

49. The concept of 'Education for caring' was propounded by :

(A) Paulo Freire

(B) Mary Wollstonecraft

(C) Aurobindo

(D) Nel Noddings

50. Which is the source of the thought that Vidya Amritmashnute which means knowledge makes man immortal ?

(A) Nyay Philosophy

(B) Bhagvat

(C) Upnishad

(D) Geeta

48. जैन तत्त्वज्ञानानुसार निर्ग्रन्थ या शब्दाच्या अर्थ काय होतो ?

(A) उपवास व तप करणारी व्यक्ती

(B) सतत् धार्मिक ग्रंथ वाचन करणारी व्यक्ती

(C) आध्यात्मिक प्रवचन देणारी व्यक्ती

(D) सांसारिक बंधनापासून मुक्त व्यक्ती

49. 'देखभालीसाठी शिक्षण' या संकल्पनेचा पुरस्कार ..... यांनी केला.

(A) पावलो फ्रिअरी

(B) मेरी वॉलस्टोनक्राफ्ट

(C) अरविंदो

(D) नेल नोर्डींग्ज

50. विद्या अमृतमश्नुते अर्थात विद्या मनुष्यास अमरत्व प्रदान करते या विचाराचे स्रोत कोणते आहे ?

(A) न्याय तत्त्वज्ञान

(B) भागवत

(C) उपनिषद

(D) गीता

51. To improve social and national integration is one of the objectives recommended in ..... .

(A) Kothari Education Commission (1964-66) Report

(B) National Commission on Teachers (1999)

(C) National Curriculum Framework (2005) for Teacher Education

(D) Yashpal Committee Report (2009)

52. One of the objectives of education is to conserve scientific and democratic attitude, is given in the ..... report.

(A) Kothari Education Commission (1964-66) report

(B) National Policy of Education (1986, 1992)

(C) Yashpal Committee Report (2009)

(D) National Curriculum Framework for Teacher Education (2009)

51. सामाजिक व राष्ट्रीय एकात्मता वाढीस लावणे हे ..... ने शिफारस केलेल्या उद्दिष्टांपैकी एक आहे.

(A) कोठारी शिक्षण आयोगाच्या अहवाल (1964-66)

(B) नॅशनल कमिशन ऑन टीचर्स (1999)

(C) नॅशनल करिक्युलम फ्रेमवर्क (2005) फॉर टीचर एज्युकेशन

(D) यशपाल कमिटी रिपोर्ट (2009)

52. वैज्ञानिक आणि लोकशाहीवृत्तीची जोपासना करणे हे शिक्षणाच्या उद्दिष्टांपैकी एक आहे असे ..... या अहवालात म्हटले आहे.

(A) कोठारी एज्युकेशन कमिशन (1964-66) अहवाल

(B) नॅशनल पॉलीसी ऑफ एज्युकेशन (1986, 1992)

(C) यशपाल कमिटी रिपोर्ट (2009)

(D) नॅशनल करिक्युलम फ्रेमवर्क फॉर टीचर एज्युकेशन (2009)

53. The human capital theory argues that ..... .

(A) Education increases productivity and rises wages

(B) Education has no correlation with national productivity

(C) Education has no correlation with individual productivity

(D) Education has no effect on society

54. Education and microfinance approach ..... .

(A) Combines training for knowledge enhancement and skill development

(B) Includes economics as a subject in school education

(C) Insists economist contribute as resource persons in higher education

(D) Insists microfinance education by distance mode

53. मानवी भांडवल उपपत्ती असा युक्तीवाद करते की ..... .

(A) शिक्षणामुळे उत्पादकता आणि रोजगारात वाढ होते.

(B) शिक्षणाचा राष्ट्रीय उत्पादकतेशी सहसंबंध नसतो

(C) शिक्षणाचा वैयक्तिक उत्पादकतेशी सहसंबंध नसतो

(D) शिक्षणाचा समाजावर परिणाम होत नाही

54. शिक्षण आणि सूक्ष्मवित्त-व्यवस्थेचा दृष्टिकोन .....

(A) ज्ञानसंवर्धन आणि कौशल्य विकसनासाठी प्रशिक्षण एकत्रित करतो

(B) अर्थशास्त्र हा विषय शालेय शिक्षणात समाविष्ट करतो

(C) उच्च शिक्षणामध्ये अर्थशास्त्रज्ञांचे साधन व्यक्ती म्हणून योगदान घेतो.

(D) सूक्ष्म वित्तव्यवस्था शिक्षण हे दूरशिक्षण माध्यमाने प्रदान करण्यावर भर देतो

55. Improvement of girls' access to technical, vocational and professional education was recommended by ..... .

(A) National Commission on Teachers (1999)

(B) National Knowledge Commission (2007)

(C) National Policy of Education (1992)

(D) Kothari Education Commission (1964-66)

56. The recommendation to establish Integrated training colleges was given by ..... .

(A) Yashpal Committee Report (2009)

(B) National Policy of Education (1986, 1992)

(C) National Commission on Teachers (1999)

(D) Kothari Education Commission (1964-66)

57. The central concept of 'dignity' of labour in education is prime characteristic of ..... .

(A) Democracy

(B) Communism

(C) Dictatorship

(D) Monarchy

55. मुलींच्या तांत्रिक, व्यावसायिक आणि औद्योगिक शिक्षणाच्या विकासाचे मार्ग ..... मध्ये सुचविले आहेत.

(A) नॅशनल कमिशन ऑन टीचर्स (1999)

(B) नॅशनल नॉलेज कमिशन (2007)

(C) नॅशनल पॉलीसी ऑफ एज्युकेशन (1992)

(D) कोठारी एज्युकेशन कमिशन (1964-66)

56. एकात्मिक प्रशिक्षण महाविद्यालयांची स्थापना झाली पाहिजे अशी शिफारस ..... यांनी केली.

(A) यशपाल कमिटी रिपोर्ट (2009)

(B) नॅशनल पॉलीसी ऑफ एज्युकेशन (1986, 1992)

(C) नॅशनल कमिशन ऑन टीचर्स (1999)

(D) कोठारी एज्युकेशन कमिशन (1964-66)

57. शिक्षणामध्ये श्रमप्रतिष्ठेला मध्यवर्ती स्थान असणे ही संकल्पना ..... चे मुख्य वैशिष्ट्य आहे.

(A) लोकशाही

(B) साम्यवादी

(C) हुकूमशाही

(D) राजेशाही

58. Provision for systematic method of education from primary level to the university level in India for the first time in India was done through the recommendation of ..... .

(A) Lord Macaulay

(B) Sir Charles Wood

(C) William Adam

(D) Thomson

59. National Curriculum Framework published in 2005 was prepared by ..... .

(A) N.A.A.C

(B) N.C.T.E

(C) N.C.E.R.T

(D) M.H.R.D

60. ..... seeks to answer questions about the purpose of education, societal and personal objectives that it is designed to attain, the methods for attaining them and the tools for measuring their success or failure.

(A) Education policy implementation

(B) Education policy documentation

(C) Education policy analysis

(D) Education policy formation

58. भारतामधील प्राथमिक स्तर ते विद्यापीठीय स्तरावरील शिक्षणाच्या व्यवस्थेसाठीची तरतूद पहिल्यांदा ..... च्या शिफारशीतून झाली.

(A) लॉर्ड मेकॉले

(B) सर चार्ल्स वूड

(C) विल्यम ॲडम

(D) थॉमसन

59. 2005 मध्ये प्रकाशित झालेला राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा ..... ने तयार केला होता.

(A) N.A.A.C

(B) N.C.T.E

(C) N.C.E.R.T

(D) M.H.R.D

60. शिक्षणाचा हेतू, तो हेतू साध्य करण्यासाठी योजलेली सामाजिक आणि व्यक्तिगत उद्दिष्टे, त्या उद्दिष्टांना साध्य करण्यासाठीच्या पद्धती आणि या सर्वांच्या यशापयशाच्या मापनासाठीची साधने, यांविषयीच्या प्रश्नांची उत्तरे शोधण्यासाठी ..... .

(A) शैक्षणिक धोरणाचे कार्यान्वयन केले जाते

(B) शैक्षणिक धोरणाचे दस्तऐवजीकरण केले जाते

(C) शैक्षणिक धोरणाचे विश्लेषण केले जाते

(D) शैक्षणिक धोरणाची जडणघडण केली जाते

61. The following is *not* the factor of maturation :

(A) Acquisition

(B) Retention

(C) Recall

(D) Motivation

62. ..... is the characteristic of human development process.

(A) Analytical nature

(B) Constant speed

(C) More speed than animals

(D) Individual differences

63. The proper age for the admission of the children in per-primary school is ..... .

(A) 3½ yrs.

(B) 2½ yrs.

(C) 3 yrs.

(D) 4½ yrs.

61. खालीलपैकी कोणता पक्वतेचा घटक **नाही** ?

(A) संपादन

(B) धारणा

(C) आठवण

(D) प्रेरण

62. ..... हे मानवी विकास प्रक्रियेचे लक्षण आहे.

(A) विश्लेषणात्मक स्वरूप

(B) वेगाचे सातत्य

(C) प्राण्यांपेक्षा अधिक वेग

(D) संश्लेषणात्मक स्वरूप

63. पूर्व-प्राथमिक शाळेच्या प्रवेशासाठी मुलांचे योग्य वय ..... होय.

(A) 3½ वर्षे

(B) 2½ वर्षे

(C) 3 वर्षे

(D) 4½ वर्षे

64. According to John Dewey, the following steps are sequentially involved in the reasoning :

(A) (*i*) Defining the problem (*ii*) Awareness of the problem (*iii*) Locating-evaluating and organising information (*iv*) Formation of hypothesis (*v*) Verification

(B) (*i*) Awareness (*ii*) Defining (*iii*) Locating (*iv*) Formulation of hypothesis (*v*) Verification

(C) (*i*) Awareness (*ii*) Defining (*iii*) Formulation of hypothesis (*iv*) Locating (*v*) Verification

(D) (*i*) Awareness (*ii*) Defining (*iii*) Locating (*iv*) Verification (*v*) Formulation of hypothesis

64. जॉन ड्यूईच्या म्हणण्याप्रमाणे अनुमाननात पुढील पायऱ्या क्रमाने अंतर्भूत असतात :

(A) (*i*) समस्या निश्चिती (*ii*) समस्येची ओळख (*iii*) माहितीचे संकलन, मूल्यमापन व संघटन (*iv*) परिकल्पनेची मांडणी (*v*) पडताळा

(B) (*i*) समस्येची ओळख (*ii*) समस्या निश्चिती (*iii*) माहितीचे संकलन, मूल्यमापन व संघटन (*iv*) परिकल्पनेची मांडणी (*v*) पडताळा

(C) (*i*) समस्येची ओळख (*ii*) समस्या निश्चिती (*iii*) परिकल्पनेची मांडणी (*iv*) माहितीचे संकलन, मूल्यमापन व संघटन (*v*) पडताळा

(D) (*i*) समस्येची ओळख (*ii*) समस्या निश्चिती (*iii*) माहितीचे संकलन, मूल्यमापन व संघटन (*iv*) पडताळा (*v*) परिकल्पनेची मांडणी

65. To develop good habits in the students ..... theory of learning will be more helpful.

(A) Pavlov's

(B) Thorndike's

(C) Gagne's

(D) Asubel's

66. Deepika is 24 yrs old, she has solved correctly intelligence test made for 16 yrs; then what will be intelligence quotient of Deepika ?

(A) 100

(B) 66

(C) 150

(D) 120

67. Social learning is also known as ..... learning.

(A) Classical

(B) Operant

(C) Observational

(D) Cognitive

65. विद्‌यार्थ्यांमध्ये चांगल्या सवयी विकसित करण्यासाठी ..... ची अध्ययन उपपत्ती अधिक उपयुक्त ठरेल.

(A) पाव्हलॉव्ह

(B) थॉर्नडाईक

(C) गॅग्ने

(D) आसुबेल

66. दीपिकाचे वय 24 वर्षे आहे तिने 16 वर्षासाठी बनविलेली बुद्धिमत्ता चाचणी अचूकपणे सोडविली तर तिचा बुद्धिगुणांक किती असेल ?

(A) 100

(B) 66

(C) 150

(D) 120

67. सामाजिक अध्ययन हे ..... अध्ययन म्हणूनही ओळखले जाते.

(A) अभिजात

(B) साधक

(C) निरीक्षणात्मक

(D) बोधात्मक

68. Unconditioned positive regard for the client is one of the important characteristic of good counsellor. This is the expectation of ..... .

(A) Rogers

(B) Freud

(C) Albert Ellis

(D) Jung

69. To assess ..... Kuder's preference record is used to guide the student.

(A) Interest

(B) Aptitude

(C) Competency

(D) Intelligence

70. ..... holds that vocational choice is affected by the individual's personality structure, his early experiences, motivation and needs.

(A) Psychological theory

(B) Sociological theory

(C) Decision theory

(D) Developmental theory

68. चांगल्या समुपदेशकाला समुपदेशनार्थीबाबत बिनशर्त्त आदर वाटला पाहिजे. ही ..... ची अपेक्षा आहे.

(A) रॉजर्स

(B) फ्रॉईड

(C) अल्बर्ट इलिस

(D) जुंग

69. विद्यार्थ्याला मार्गदर्शन करण्यासाठी ..... चे मापन करण्यासाठी कुडर-प्राधान्यक्रम पत्रकाचा उपयोग करतात.

(A) अभिरुची

(B) अभियोग्यता

(C) सक्षमता

(D) बुद्धिमत्ता

70. व्यावसायिक निवडीवर व्यक्तीच्या व्यक्तिमत्त्व रचना, तिचे पूर्वानुभव, प्रेरणा व गरजांचा परिणाम होतो. असे ..... उपपत्ती मानते.

(A) मानसशास्त्रीय

(B) समाजशास्त्रीय

(C) निर्णय

(D) विकासात्मक उपपत्ती

71. UGC has started ..... for enhancement of quality of inservice college teachers.

(A) NET exam

(B) Regional colleges

(C) Central Universities

(D) Academic staff colleges/HRDC (Human Resource Development Centres)

72. To develop the concept of dictionary and encylopedia of Indian education is one of the functions of ..... .

(A) NCERT

(B) SCERT

(C) UGC

(D) NCTE

73. Eastern regional centre of NCTE is at ..... .

(A) Ranchi

(B) Bhubaneshwar

(C) Kolkata

(D) Patna

71. विद्यापीठ अनुदान आयोगाने सेवांतर्गत महाविद्यालयीन शिक्षकांच्या गुणवत्तावाढीसाठी ..... सुरू केले आहेत.

(A) NET परीक्षा

(B) प्रादेशिक शिक्षण महाविद्यालये

(C) केंद्रीय विद्यापीठे

(D) ॲकेडॅमिक स्टाफ कॉलेजेस/मानवी विकास संसाधन केंद्रे

72. भारतीय शिक्षणाचा शब्दकोष व ज्ञानकोष या संकल्पनेचा विकास करणे हे एक कार्य ..... चे आहे.

(A) NCERT

(B) SCERT

(C) UGC

(D) NCTE

73. एन्.सी.टी.ई चे पूर्व प्रादेशिक केंद्र ..... या ठिकाणी आहे.

(A) रांची

(B) भुवनेश्वर

(C) कोलकत्ता

(D) पाटणा

74. According to Schoulmn, teacher should have subject matter knowledge, general pedagogical knowledge and ..... .

(A) Knowledge about institution

(B) Knowledge about textbooks

(C) Knowledge about students

(D) Pedagogical content knowledge

75. Teaching is ..... .

(A) an art

(B) a skill

(C) a noble profession

(D) a paid occupation

76. Role of teacher is ..... in reflective level of teaching.

(A) Autocratic

(B) Laissez faire

(C) Authoritarian

(D) Student friendly

74. शुल्मनच्या मते शिक्षकाकडे विषयज्ञान, सामान्य अध्यापनशास्त्र ज्ञान व ..... असायला हवे.

(A) संस्थेसंबंधीचे ज्ञान

(B) पाठ्यपुस्तकासंबंधीचे ज्ञान

(C) विद्यार्थ्यांसंबंधीचे ज्ञान

(D) अध्यापनशास्त्रीय विषयज्ञान

75. अध्यापन ..... आहे.

(A) कला

(B) कौशल्य

(C) उदात्त व्यवसाय

(D) पगारी मिळकत

76. विमर्शीचिंतन पातळीवरील अध्यापनामध्ये शिक्षकाची भूमिका ..... असते.

(A) एकाधिकारवादी

(B) बंधमुक्त

(C) अधिकारवादी

(D) विद्यार्थीस्नेही

77. The *correct* sequence of elements of simulated training is ..... .

(A) diagnosis — prescription — evaluation

(B) diagnosis — immitation — evaluation

(C) preparation — presentation — evaluation

(D) modelling — limitation — evaluation

78. As per norms of UGC, to become a Principal, one should have a minimum of ..... API score.

(A) 200

(B) 400

(C) 500

(D) 600

79. According to NCTE's suggestion there should be at least ..... practicing schools attached to each B.Ed college.

(A) five

(B) ten

(C) fifteen

(D) twenty

80. According to 86th amendment of Constitution of India ..... programme was launched.

(A) RMSA

(B) SSA

(C) NCF 2005

(D) NCFTE 2009

77. अभिरूप अध्यापनाच्या घटकांचा **योग्य** क्रम ..... हे आहे.

(A) निदान – उपचार – मूल्यमापन

(B) निदान – अनुकरण – मूल्यमापन

(C) तयारी – सादरीकरण – मूल्यमापन

(D) आदर्शीकरण – अनुकरण – मूल्यमापन

78. विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मानकाप्रमाणे, एखाद्याला प्राचार्य होण्यासाठी किमान ..... API प्राप्त केलेला असला पाहिजे.

(A) 200

(B) 400

(C) 500

(D) 600

79. एन्.सी.टी.ई.च्या सूचनेप्रमाणे, प्रत्येक बी.एड् कॉलेजला किमान ..... शाळा संलग्नित असाव्यात.

(A) पाच

(B) दहा

(C) पंधरा

(D) वीस

80. भारतीय संविधानाच्या 86व्या घटनादुरुस्तीनुसार ..... हा उपक्रम सुरू केला गेला.

(A) RMSA

(B) SSA

(C) NCF 2005

(D) NCFTE 2009

81. The child centred curriculum is most associated with ..... .

(A) Plato's ideology

(B) Rousseau's idea of negative education

(C) John Dewey's progressive views on education

(D) Froebel's concept of kindergarten

82. In a competency based curriculum, emphasis is on ..... .

(A) learner's accumulation of memorised knowledge

(B) learner's proficiency in a particular subject

(C) learner's creativity

(D) learner's critical thinking

81. बालककेंद्रित अभ्यासक्रम हा बहुतांशी ..... शी संबंधित असतो.

(A) प्लेटोचा आदर्शवाद

(B) रूसोची नकारात्मक शिक्षणाची कल्पना

(C) जॉन ड्यूईचे शिक्षणाविषयक प्रगतीवादी विचार

(D) फ्रोबेलची बालोद्यानाविषयक संकल्पना

82. क्षमताधिष्ठित अभ्यासक्रमात ..... वर भर दिला जातो.

(A) अध्ययनकर्त्याचे स्मृतीवर आधारित ज्ञानसंकलन

(B) अध्ययनकर्त्याची विशिष्ट विषयातील क्षमता

(C) अध्ययनकर्त्याची सर्जनशीलता

(D) अध्ययनकर्त्याची चिकित्सक विचारक्षमता

83. Cultural identities have become a significant issue in curriculum in the past half century because of ..... .

(A) Urbanization and privatization

(B) Privatization and globalization

(C) Globalization and urbanization

(D) Immigration and globalization

84. Taylor focused on ..... in the curriculum.

(A) behavioural objectives

(B) democratic principles

(C) political ideology

(D) progressive social norms

85. ..... can be viewed as an arrangement of materials prepared in advance and intended for instruction.

(A) Curriculum change

(B) Curriculum design

(C) Curriculum evaluation

(D) Curriculum criticism

83. अभ्यासक्रमासंदर्भात सांस्कृतिक अस्मिता ही बाब गेल्या अर्धशतकामध्ये ..... मुळे लक्षणीय ठरली आहे.

(A) शहरीकरण आणि खाजगीकरण

(B) खाजगीकरण आणि जागतिकीकरण

(C) जागतिकीकरण आणि शहरीकरण

(D) स्थलांतर आणि जागतिकीकरण

84. टायलरने अभ्यासक्रमामध्ये ..... वर भर दिला.

(A) वर्तनवादी उद्दिष्टे

(B) लोकशाहीवादे तत्त्वे

(C) राजकीय विचारप्रणाली

(D) प्रगतिवादी सामाजिक मानदंड

85. अनुदेशनाच्या हेतूने आवश्यक त्या आशयाची आगावू केलेली संरचना म्हणजे ..... होय.

(A) अभ्यासक्रम बदल

(B) अभ्यासक्रम संरचना

(C) अभ्यासक्रम मूल्यमापन

(D) अभ्यासक्रम समीक्षा

86. ..... is the curriculum that takes form and shape in the experiences of people and that ultimately becomes part of their lived experience.

(A) Core curriculum

(B) Empirical curriculum

(C) Common curriculum

(D) Embodied curriculum

87. A curriculum framework is a ..... document.

(A) learner specific

(B) subject specific

(C) method specific

(D) objective specific

88. ..... is a description of educational practices intended to cultivate fully developed human beings by attending to their physical, emotional, psychological, moral and spiritual growth.

(A) Core curriculum

(B) Comprehensive curriculum

(C) Liberal curriculum

(D) Holistic curriculum

86. ज्या अभ्यासक्रमात लोकांच्या प्रत्यक्ष जीवनातील अनुभव समाविष्ट केले जातात त्यास .....असे म्हणतात.

(A) गाभा अभ्यासक्रम

(B) अनुभववादी अभ्यासक्रम

(C) सर्वसाधारण अभ्यासक्रम

(D) अंगभूत अभ्यासक्रम

87. अभ्यासक्रम आराखडा हा ..... दस्तावेज आहे.

(A) विद्यार्थी संबंधित

(B) विषय संबंधित

(C) पद्धती संबंधित

(D) उद्दिष्ट संबंधित

88. ..... म्हणजे मानवाचा पूर्ण विकास करण्याच्या हेतूने त्याच्या शारीरिक, भावनिक, मानसिक, नैतिक आणि आध्यात्मिक विकासासाठी आवश्यक असणाऱ्या शैक्षणिक उपक्रमांचे वर्णन होय.

(A) गाभा अभ्यासक्रम

(B) सर्वसमावेशक अभ्यासक्रम

(C) उदारमतवादी अभ्यासक्रम

(D) परिपूर्ण अभ्यासक्रम

89. William Kilpatrik popularised the ..... .

(A) Pedagogy of the oppressed

(B) Democratic approach in curriculum

(C) Project method and child-centered curriculum

(D) Analytical curriculum planning

90. Objectives of curriculum are ..... .

(A) Statements that describe the end points or desired outcomes

(B) Appropriate institutional activities

(C) Student-teacher interaction

(D) Systematic arrangement of content

91. According to G.G. Mouly the systematic and scholarly application of ....., interpreted in its broader sense, to the solution of educational problems is educational research.

(A) Inductive method

(B) Deductive method

(C) Scientific method

(D) Discussion method

89. विल्यम् किलपॅट्रिक यांनी ..... लोकप्रिय केले.

(A) पीडितांसाठी शिक्षण पद्धती

(B) अभ्यासक्रमातील लोकशाहीवादी दृष्टिकोन

(C) प्रकल्प पद्धती आणि बालककेंद्रित अभ्यासक्रम

(D) विश्लेषणात्मक अभ्यासक्रम नियोजन

90. अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे म्हणजे ..... होत.

(A) अपेक्षित अंतिम परिणामांची वर्णन करणारी विधाने

(B) योग्य अनुदेशनात्मक कृती

(C) विद्यार्थी-शिक्षक आंतरक्रिया

(D) आशयाची पद्धतशीर मांडणी

91. जी.जी. मौली यांच्या मते शैक्षणिक संशोधन म्हणजे शैक्षणिक समस्या सोडविण्यासाठी ..... पद्धतशीर व विद्वत्तापूर्ण उपयोजन करणे व त्याचे व्यापक स्वरूपात अर्थनिर्वचन करणे होय.

(A) उद्गामी पद्धतीचे

(B) अवगामी पद्धतीचे

(C) वैज्ञानिक पद्धतीचे

(D) चर्चा पद्धतीचे

92. A deliberate, rather than haphazard method of selecting subjects for observation in research is called ..... .

(A) Selection

(B) Hypothesizing

(C) Sampling

(D) Population

93. A research is ..... .

(*i*) A goal directed activity

(*ii*) An effort to formulate new laws and principles

(*iii*) A solution to problem, local or universal

(*iv*) Systematic analysis of collected data

(A) (*i*) and (*ii*)

(B) Only (*i*)

(C) (*ii*) and (*iii*)

(D) (*i*), (*ii*), (*iii*) and (*iv*)

92. संशोधनामध्ये निरीक्षणासाठीचे प्रयोज्य निवडताना असंबद्ध पद्धतीचा (haphazard method) वापर करण्याऐवजी सहेतुक पद्धती वापरणे याला ..... असे म्हणतात.

(A) निवड

(B) परिकल्पनाकरण

(C) नमुनानिवड

(D) जनसंख्या

93. संशोधन ही ..... .

(*i*) ध्येयनिर्देशित कृती आहे.

(*ii*) नवीन नियम व तत्त्वे निश्चित करण्यासाठीचे प्रयत्न आहेत.

(*iii*) स्थानिक किंवा वैश्विक समस्यांवर उपाय आहे.

(*iv*) संकलित माहितीचे पद्धतशीर विश्लेषण आहे.

(A) (*i*) आणि (*ii*)

(B) केवळ (*i*)

(C) (*ii*) आणि (*iii*)

(D) (*i*), (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*)

94. Important characteristics of hypotheses are ..... .

(*i*) They should be testable

(*ii*) They should express relationship between variables

(*iii*) They should be limited in scope

(*iv*) It can predict between two variables

(A) (*i*) and (*ii*)

(B) (*ii*) and (*iii*)

(C) (*i*), (*ii*) and (*iii*)

(D) (*i*), (*ii*), (*iii*) and (*iv*)

95. From the following tests ..... is not a parametric test.

(A) z-test

(B) t-test

(C) F-test

(D) Wilkinson test

94. परिकल्पनांच्या महत्त्वाच्या वैशिष्ट्यांनुसार ..... .

(*i*) त्या परीक्षणक्षम असल्या पाहिजेत

(*ii*) त्यांमधून चलांमधील परस्परसंबंध प्रतीत झाला पाहिजे

(*iii*) व्याप्तीमध्ये त्यांना मर्यादा असली पाहिजे

(*iv*) त्यांच्याद्वारे दोन चलांमध्ये भाकित करता आले पाहिजे

(A) (*i*) आणि (*ii*)

(B) (*ii*) आणि (*iii*)

(C) (*i*), (*ii*) आणि (*iii*)

(D) (*i*), (*ii*), (*iii*) आणि (*iv*)

95. खालीलपैकी ..... ही परिमितीय कसोटी नाही.

(A) z-कसोटी

(B) t-कसोटी

(C) F-कसोटी

(D) विल्कीन्सन कसोटी

96. The ..... method is not concerned with characteristics of individuals as individuals but is concerned with generalized statistics of data abstracted from individuals.

(A) Case study

(B) Survey

(C) Experimental

(D) Historical

97. Description of tools of the study should be written in the ..... chapter of the research thesis.

(A) Introductory

(B) Review of related literature

(C) Analysis and Interpretation

(D) Plan and procedure

98. When the Mean and the Median fall at different points either left or right in the distribution, it is called ..... distribution.

(A) Normal

(B) Skewed

(C) Kurtosis

(D) Bimodal

96. ज्या पद्धतीमध्ये व्यक्तीची वैशिष्ट्ये ही व्यक्ती म्हणून विचारात घेतली जात नाहीत परंतु व्यक्तींकडून मिळालेल्या माहितीचे संख्याशास्त्रीय सामान्यीकरण केले जाते त्या पद्धतीस ..... म्हणतात.

(A) व्यक्तिअभ्यास

(B) सर्वेक्षण

(C) प्रायोगिक

(D) ऐतिहासिक

97. संशोधन अभ्यासाच्या साधनांचे वर्णन ..... या प्रकरणात लिहिले पाहिजे.

(A) प्रस्तावना

(B) संबंधित साहित्याचा आढावा

(C) विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचन

(D) नियोजन आणि पद्धती

98. जेंव्हा एखाद्या वितरणाचे मध्यमान आणि मध्यांक हे वितरणाच्या एकतर डाव्या किंवा उजव्या बाजूला वेगवेगळ्या बिंदूवर असतात, अशा वितरणास ..... वितरण असे म्हणतात.

(A) प्रसामान्य

(B) विषमित

(C) शिखरदोषित

(D) द्विशिखरीय

99. The use of qualitative research objective, collection of qualitative data and performance of quantitative analysis is an example of ..... .

(A) Mixed method research

(B) Within-stage mixed model research

(C) Across-stage mixed model research

(D) Mono method research

100. The scale that has no order, distance or origin but used as tags to identify objects is called ..... .

(A) Nominal scale

(B) Ordinal scale

(C) Interval scale

(D) Ratio scale

99. गुणात्मक संशोधनाची उद्दिष्टे, गुणात्मक माहितीचे संकलन आणि संख्यात्मक विश्लेषणाचे कार्यमान यांचा वापर हे ..... चे उदाहरण आहे.

(A) मिश्र पद्धती संशोधन

(B) टप्प्यांतर्गत मिश्र प्रतिमान संशोधन

(C) सर्व टप्प्यांसाठी मिश्र प्रतिमान संशोधन

(D) एकल पद्धती संशोधन

100. ज्या श्रेणीला क्रम अंतर किंवा आरंभ नसतो परंतु तिचा उपयोग केवळ घटकांचे नामनिर्देशन करण्यासाठी केला जातो तिला ..... म्हणतात.

(A) नामांकन श्रेणी

(B) क्रमांकन श्रेणी

(C) अंतर श्रेणी

(D) गुणोत्तर श्रेणी

ROUGH WORK